

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 12CoP/89/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4423202388
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Slováčková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:4423202388.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Slováčkovej a sudkýň JUDr. Ľubice Bundzelovej a Mgr. Andrey Handagyovej (spravodajkyne) vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. B., nar. X. XXXXXXXX XXXX, matky: C. D., nar. XX. XXXXXXXX XXXX, trvale bytom E. XXXX/X, F., prechodne bytom G. XX/X/X, XXXX H., Österreich, zastúpenej splnomocnencom: JUDr. Gergely Pšenák, advokát so sídlom M. R. Štefánika 30, Nové Zámky, a otca: I. B., nar. XX. XXXXX XXXX, trvale bytom F. XX, F., o zvýšenie výživného, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Nové Zámky, č. k. 7P/96/2023 - 23 zo dňa 27. júna 2023, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvej inštancie sa **z r u š u j e** a vec sa **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie výrokom I. konanie zastavil, výrokom II. vyslovil, že vo veci zvýšenia výživného na maloleté dieťa nemá právomoc konať a výrokom III. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie napadnuté uznesenie právne odôvodnil § 9, § 161 ods. 1 a 2 z. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“) a Čl. 7 a Čl. 18 Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (ďalej len „Nariadenie Rady (EÚ) 2019/1111“). Vecne tým, že matka s maloletým žijú vo D. v Rakúsku, kde matka kúpila jednoizbový byt a maloletý tu navštevuje školské zariadenie na úrovni základnej školy. Matka s maloletým majú obvyklý pobyt v meste D. v Rakúsku, nie na území Slovenskej republiky, kde má evidovaný len trvalý pobyt. Otec maloletého má trvalý pobyt a rovnako aj bydlisko na území Slovenskej republiky. Matka s maloletým sa dlhodobo zdržiavajú v Rakúsku, o čom svedčí aj skutočnosť, že matka tu kúpila jednoizbový byt a maloletý tu navštevuje školské zariadenie, a teda tu má vytvorené aj sociálne a iné väzby. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa citovaného ustanovenia § 52 z. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „Civilný mimosporový poriadok“) tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na ich náhradu.

2. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie matka, navrhujúc odvolaciemu súdu napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dôvodila, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia a nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) a h) Civilného sporového poriadku). Súd prvej inštancie postupoval pri rozhodovaní podľa nesprávneho právneho predpisu, čo vyplýva z Čl. 1 ods. 4 písm. e) Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111. V zmysle uvedeného článku nie je daná vecná pôsobnosť nariadenia vo veciach vyživovacej povinnosti a nie je možné určovať právomoc na dané konanie, ale podľa Nariadenia Rady (ES) 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (ďalej len „Nariadenia Rady (ES) 4/2009“).

3. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) Civilného mimosporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonnej lehote (§ 362 Civilného sporového poriadku), oprávnenou osobou, navrhovateľkou (§ 359 Civilného sporového poriadku a § 7 Civilného mimosporového poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 357 písm. a) Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku), a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku a § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), preskúmal uznesenie súdu prvej inštancie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je potrebné zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku).

4. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 7P/96/2023 je zvýšenie výživného otcovi pre maloleté dieťa.

5. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý vyslovil, že vo veci nemá právomoc konať a konanie zastavil.

6. Zo skutkových okolností prípadu vyplýva, že o vyživovacej povinnosti otca na maloletého rozhodol ostatný krát Okresný súd Nové Zámky rozsudkom, č.k. 7P/244/2011-13 z 31. októbra 201, ktorým schválil rodičovskú dohodu, ktorou bol maloletý A. zverený do osobnej starostlivosti matky a otec sa zaviazal prispievať na výživu maloletého výživným vo výške 150,- eur mesačne. Matka návrhom doručeným súdu prvej inštancie 15. júna 2023 navrhla zvýšenie výživného otcovi pre maloletého z dôvodu, že sa zmenili oprávnené potreby a výdavky na strane maloletého dieťaťa. V súčasnosti sa s maloletým zdržiavajú v Rakúskej republike na adrese G. XX/X/X, XXXX H.. Matka maloletého je na uvedenej adrese vlastníčkou jednoizbového bytu. Maloletý navštevuje školské zariadenie v Rakúskej republike. Z uvedeného je zrejmé, že matka, maloletý a rovnako aj jeho otec majú síce trvalý pobyt evidovaný na území Slovenskej republiky, avšak vzhľadom na uvedené skutkové okolnosti možno vysloviť záver, že faktický pobyt matky a maloletého v Rakúskej republike zakladá v konaní medzinárodný prvok. Súd prvej inštancie bol preto povinný vysporiadať sa najskôr s otázkou (po ustálení obvyklého pobytu maloletého), či je daná právomoc súdu Slovenskej republiky na prejednanie a rozhodnutie veci.

7. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa § 9 Civilného sporového poriadku, ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví.

9. Podľa § 161 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

10. Podľa Čl. 1 ods. 4 písm. e) Nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111 toto nariadenie sa nevzťahuje na vyživovaciu povinnosť.

11. Podľa Čl. 1 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 sa toto Nariadenie vzťahuje na vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva.

12. Podľa Čl. 2 ods. 10 a 11 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto definície: oprávnený“ je každá fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok (10), „povinný“ je každá fyzická osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť alebo o ktorej sa tvrdí, že má takúto povinnosť (11).

13. Podľa Korigenda k Nariadeniu Rady (ES) 4/2009 na strane 7 v článku 3 písm. a): namiesto: „a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu povinného, alebo“ má byť: „a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, alebo“.

14. Podľa Čl. 3 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 v členských štátoch je právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti daná: a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, alebo b) súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného, alebo c) súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o osobnom stave, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov, alebo d) súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o rodičovských právach a povinnostiach, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov.

15. Preskúmaním napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie a celého obsahu spisu odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie pri posudzovaní právomoci konať vo veci zvýšenia výživného pre maloletého aplikoval Nariadenie Rady (EÚ) 2019/1111, čím postupoval v rozpore s Čl. 1 ods. 4 písm. e) predmetného nariadenia, ktoré výslovne vylučuje vlastnú aplikáciu vo veciach vyživovacej povinnosti. Tým, že súd prvej inštancie na základe nesprávneho právneho predpisu vyhlásil, že nemá právomoc vo veci konať a konanie zastavil, znemožnil matke a maloletému dieťaťu pokračovať v konaní a uplatňovať ich procesné práva vo veci. V danom prípade bolo povinnosťou súdu prvej inštancie aplikovať Nariadenie Rady (ES) 4/2009 o vyživovacej povinnosti, ktoré sa vzťahuje na všetky druhy vyživovacej povinnosti priznanej právom toho - ktorého členského štátu vyplývajúcej z rodinných vzťahov, tiež príbuzenstva, manželstva a švagrovstva.

16. Odvolací súd súčasne uvádza, že Čl. 3 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 určuje kritériá založenia právomoci súdu členského štátu vo veci konať a rozhodnúť s tým, že medzi týmito kritériami neexistuje žiadna hierarchia a je možné zvoliť kritérium určenia právomoci, a to a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, alebo alternatívne b) súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného. Táto možnosť je navrhovateľovi poskytnutá len v prípade, ak súd miesta obvyklého pobytu oprávneného a súd podľa miesta obvyklého pobytu odporcu nesplývajú. Odvolací súd dopĺňa, že zvyšné kritériá právomoci vyjadrené v Čl. 3 bod 4. písm. c) a d) Nariadenia Rady (ES) 4/2009 sa uplatňujú výhradne vtedy, ak je pohľadávka na výživné spojená s konaním o osobnom stave alebo s konaním vo veciach rodičovských práv a povinností. Súčasne odvolací súd konštatuje, že nezistil splnenie podmienok pre aplikáciu Čl. 4 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 o dohode o voľbe súdu a Čl. 10 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 o subsidiárnej právomoci, ani špecifické pravidlo pre určovanie právomoci vyjadrené v Čl. 5 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 založené na súhlase a účasti odporcu na konaní s výnimkou prípadu, že odporca sa zúčastní na konaní len z dôvodu, aby namietol právomoc.

17. V nadväznosti na hore uvedené odvolací súd ďalej konštatuje, že v prípade konania o výživnom môžu nastať dve situácie, a to keď návrh na začatie konania podá ten, v koho prospech sa má plniť (oprávnený) a ten, ktorý má povinnosť plniť (povinný). Z dikcie Čl. 3 Nariadenia Rady (ES) 4/2009 nespochybniteľne vyplýva, že v prípade, ak podá návrh na začatie konania oprávnený, môže sám v rámci svojej dispozitívnej právomoci určiť založenie právomoci súdu, keďže si môže vybrať medzi súdom podľa miesta obvyklého pobytu odporcu alebo súdom podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného (v tomto prípade seba - navrhovateľa). Avšak v prípade, ak návrh na začatie konania podá vo veci ten, kto je povinný plniť, teda povinný, v zmysle Nariadenia Rady (EÚ) 4/2009 v znení Korigenda uverejneného v Úradnom vestníku Európskej únie dňa 10. januára 2009, nie je oprávnený vykonať voľbu medzi jednotlivými členskými štátmi, a to s poukazom na skutočnosť, že súd podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, a súd podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného je totožný. Normotvorca tak jasne oddelil hmotnoprávny inštitút oprávneného od procesnoprávneho inštitútu odporcu a priznal zvýšenú ochranu právam a záujmom oprávnených osôb. V predmetnej veci bolo rozhodujúcim kritériom určenia všeobecnej právomoci súdu v dispozícii oprávnenej, navrhovateľky, ktorou je matka maloletého, ktorá založila právomoc súdu Slovenskej republiky vo veci konať a rozhodnúť podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, ktorým je otec maloletého (Čl. 3 písm. a) Nariadenia Rady (EÚ) 4/2009), a to podaním návrhu na zvýšenie výživného otcovi na Okresnom súde Nové Zámky, ktorý ostatný raz rozhodol o vyživovacej povinnosti otca pre maloletého.

18. Na záver odvolací súd považuje za potrebné vytknúť súdu prvej inštancie absenciu presného označenia strán konania v napadnutom rozhodnutí (§133 ods. 1 Civilného sporového poriadku), keďže pri označení otca maloletého dieťaťa neuviedol jeho dátum narodenia, a to i napriek tomu, že tento údaj má k dispozícii prostredníctvom lustrácie v Registri obyvateľov.

19. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku ako predčasné zrušil a podľa § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku vec vrátil súdu prvej inštancie. Úlohou súdu prvej inštancie bude opätovne preskúmať procesné podmienky konania za aplikácie Nariadenia Rady (EÚ) 4/2009, riadne zistiť obvyklý pobyt maloletého dieťaťa, a v prípade, ak v priebehu konania nezistí okolnosti, ktorých následkom bude absencia právomoci súdu Slovenskej republiky vo veci konať a rozhodnúť.

20. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 10 posledná veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie je podľa § 421 Civilného sporového poriadku prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri, ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 Civilného sporového poriadku).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo, ak do konania vstúpil (§ 426 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie,

lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 Civilného sporového poriadku). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, prípadne má možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 Civilného sporového poriadku).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 Civilného sporového poriadku).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 Civilného sporového poriadku).